

ÄÄNEN TUTKIMUS JA HILJAISUUDEN KAIPUU

Ruotsalaisen historioitsijan Peter Englundin esseekokoelma *Hiljaisuuden historia* ilmestyi suomeksi vuonna 2004. Kirjan mainios-ti nimetyssä nimikkoesseessä Englund ei pohdi niinkään hiljaisuutta, vaan äänimaailman muutosta historiassa. Erityisesti kaupungeissa ihmisiä ympäröivä äänten paletti kuten myös suhtautuminen ääneen ovat muuttuneet suuresti viimeisten vuosisatojen kuluessa. Urbaaneista keskuksista on esimerkiksi tullut huomattavasti meluisampia paikkoja kuin mitä ne olivat vaikka 1800-luvulla.

Akustisen tason nousu, joksi Englund lisääntyntä äänten määrää kutsuu, liittyy suoraan tekniikan historiaan. Liikenteessä, tiedonvälityksessä tai viihdepalveluissa viimeisen reilun sadan vuoden aikana tapahtuneet teknologiset kumoukset ovat muokanneet kaupunkiympäristöjä huomattavasti. Tämän seurauksena kaupunkilaisten äänet eivät enää dominoikaan keskustojen äänimaisemaa toisin kuin vielä 1700-luvulla; ulkotiloissa moottoriliikenteen melu on nykyään tyypillisin kuuloaistimus, kun taas kauppojen ja ostoskeskusten sisällä sähköisesti välitetty musiikki ja tiedotteet täyttävät tilan ja peittävät puheensorinan alleen.

Vuoden 2009 toinen Tekniikan Waiheita -lehti on omistettu äänelle ja sen tutkimukselle. Ensin Mikko Kylliäinen luo katsauksen ääni-ilmiöitä tutkivan tieteenalan eli akustiikan historiaan antiikista nykypäivään. Artikkelissa tehdään hyvä analyysi siitä, miten äänen olemassaoloa on selvitetty vuosisatojen kuluessa.

Pitkän linjan akustisen suunnittelun ammattilaisen Alpo Halmeen artikkelissa taas hahmotetaan saliakustiikan tutkimuksen vaiheita ja virstanpylväitä sekä Suomessa että muualla. Teemanumeron kolmannessa jutussa professori Matti Karjalainen

SISÄLLYS

Pääkirjoitus	3
Mitä ääni on? Akustiikan vaiheita antiikin ajatuksista nykyaikaisen äänenhallinnan alkuun Mikko Kylliäinen	5
Musiikki- ja puhesalien akustisen suunnittelun vaiheita 1900-luvulla Alpo Halme	19
Akustiikan opetuksen historiaa Suomessa Matti Karjalainen	36
Ääntä joka tuutista? Kriittisiä havaintoja ääniympäristöstämme Outi Ampuja	45
Museot	
Mystiset museot: Esimerkkinä Das Naturhistorische Museum Wien (Jaakko Suominen)	52
Arvostelut	
Verlan pahvitehtaan ja Penttilän sahan tehdasyhteisöt (Tuija Mikkonen)	54
Suomalaisia korujen ja taide-esineiden mestareita (Veijo Kauppinen)	58
Kokouskutsu: THS ry:n syyskokous	60
Tekniikan Historian Seuran seminaari	61
Uutiset	62
Abstracts	66

luo katsauksen akustiikan alan opetuksen ja tutkimuksen historiaan Suomessa pitkälti omakohtaisten kokemustensa kautta.

Peter Englundin mukaan äänien muuttuminen urbaaniksi ongelmaksi – käytännössä siis meluksi – tapahtui 1700-luvun kuluessa. Tähän vaikuttivat eurooppalaisten kaupunkien väkimäärän kasvu sekä urbaanin keskiluokan synty, joka alkoi erottaa asunnon ja työpaikan toisistaan. Edellinen niistä muodosti kodin, joka symboloi lepoa, rauhaa ja eristyneisyyttä. Tätä ajatusta vaalitaan tietysti nykypäivänäkin. Tämänkertaisen teeman päättää katsaus ääneen melun näkökulmasta: kaupunkimelua väitöskirjassaan tutkinut Outi Ampuja pohtii mm. sitä, onko melun siedosta tullut normaali osa kaupunkielämää. Ehkä häiriöäänäisiä pitää nykypäivänä sietää myös kotona?

Tekniikan Waiheita -lehden puolesta kiitos Akustinen Seura ry:lle ja Paavo Arnin rahastolle kädessä olevan ääninumeron rahojen hoitamisesta.

Häiriöäänistä vapaata kesää.

Sampsu Kaataja

PS. Englundin esseekokoelmassa käsitellään myös useita tekniikan historian teemoja, aina ruuvimeisselin historiasta hammasharjan historiaan. Suosittelen.

Tekniikan Waiheita on Tekniikan Historian Seura THS ry:n kustantama aikakauslehti. Lehti ilmestyy neljä kertaa vuodessa. Lehden tilaushinta on 31 e/vuosi. Tilaukset ja osoitteenmuutokset: Kimmo Antila, kimmo.antila@uta.fi, tai seuran www-sivujen kautta (www.ths.fi) tai seuran postiosoitteeseen (ks. sivu 2). Tekniikan Historian Seuran jäsenille lehti lähetetään jäsenetuna. Kestotilaus jatkuu ilman eri uudistusta tilauksen peruutukseen asti. Tilauksen voi peruuttaa ilmoittamalla asiasta toimitukselle. Toimitus myy lehden vanhoja irtokappaleita, mikäli niitä on jäljellä.

Toimitus- ja ilmoitusmateriaali sähköpostitse osoitteen tw.taitto@ths.fi. Normaali-postissa lähtettävän aineiston kohdalla ota yhteys toimitukseen (ks. toimituksen yhteystiedot s. 2). Lehti vastaanottaa julkaistavaksi kirjoituksia teknologian historian eri aloilta.

Aineiston jättö: artikkeleiden osalta ota yhteys päätoimittajaan, muu aineisto numeroon 3/2009 28. elokuuta ja numeroon 4/2009 13. marraskuuta.

Lehti ottaa arvosteltavaksi alalta kirjoitettuja julkaisuja, painotuotteita ja näyttelykäsikirjoituksia. Lehti ei palauta pyytämättä lähetettyjä tekstinäytteitä tai valokuvia.

Valokuvien käsittelystä pyydetään sopimaan erikseen päätoimittajan kanssa.

Artikkelien sisällöstä ja niissä esiintyvistä mielipiteistä vastaa kirjoittaja. Artikkelit tarkastetaan vertaisarviointimenetelmällä. Kuvamateriaalin luovuttaja vastaa kuvien julkaisu-oikeudesta. Yksityiskohtaiset kirjoitus- ja aineisto-ohjeet löytyvät Tekniikan Historian Seuran kotisivuilta <http://www.ths.fi/ohjeet.htm>.